

การประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ไทย

รู้จัก เข้าใจ ประดับได้ถูก

“รู้เรื่องเครื่องราชฯ” Volume 1
ปรับปรุงเมื่อ กรกฎาคม 2562

รูปแบบการประดับ

เครื่องแบบเต็มยศและครึ่งยศ (กางเกง/กระโปรงสีดำ)

ชนิดมีสายสะพาย
เต็มยศ ครึ่งยศ (ไม่สวมสายสะพาย)

ป.ม. - ป.ช. สะพายบ่าขวา, ม.ว.ม. - ม.ป.ช. สะพายบ่าซ้าย

ประดับดาราที่มีลำดับเกียรติสูงสุดไว้ใกล้แนวรวงคุม
ส่วนดาราที่มีลำดับเกียรติรองลงไป ประดับต่ำกว่า
หรือเยื้องไปทางซ้ายของลำตัว

ชนิดคล้องคอ

บุรุษ คล้องไว้ในปกเสื้อ ให้ห่วงและแพรแถบห้อยดวงตราออกมานอกเสื้อ
เหนือกระดุมเม็ดแรก หากมีสองดวง ลำดับเกียรติรองลงมา
อยู่ใต้กระดุมเม็ดที่สอง
สตรี ห้อยกับแพรแถบสวมคอ แพรแถบลอดออกจากปกเสื้อตัวใน โดยให้
ดวงตราทับผ้าผูกคอ และให้ส่วนสูงสุดของดวงตราจรดเจ็อนผ้าผูกคอ
หากมีสองดวง ให้ดวงตราที่มีลำดับเกียรติรองลงมา อยู่ต่ำกว่า
ดวงที่มีลำดับเกียรติสูงกว่า

ชนิดประดับอกเสื้อ

ผู้ได้รับพระราชทาน
เครื่องราชอิสริยาภรณ์
ชั้นต่ำกว่าสายสะพาย
แต่งกายเต็มยศ ครึ่งยศ
ประดับเครื่องราช
อิสริยาภรณ์เหมือนกัน

บุรุษ ประดับเหนือปกกระเป่าเสื้อเบื้องซ้าย
สตรี ประดับที่อกเสื้อเบื้องซ้าย

เครื่องแบบอื่น ๆ

เครื่องแบบปกติขาว

ประดับแพรแถบย่อ ประดับเหรียญ

บุรุษ ประดับที่อกเสื้อเหนือกระเป่าซ้าย
สตรี ประดับที่อกเสื้อเบื้องซ้าย

เครื่องแบบสโมสร

ประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์
(เฉพาะชนิดประดับอกเสื้อ
ให้ประดับโดยย่อส่วน)

ชุดสากลและชุดไทย

ประดับดุมเสื้อที่เบื้องซ้ายของเสื้อ เพ็ญตระกูลเดียว
ชุดสากล ประดับที่ปกเสื้อส่วนล่าง
ชุดไทย บุรุษ ประดับบริเวณปากกระเป่าเสื้อ
สตรี ประดับที่อกเสื้อเบื้องซ้าย

เครื่องแบบขอเฝ้า (เต็มยศ/ปกติขาว)

กรณีเป็นผู้ที่ไม่มีเครื่องแบบ
ของทางราชการ

การเริ่มประดับ

- ชั้นสายสะพาย เมื่อเข้าเฝ้า ฯ รับพระราชทาน
หรือผ่านพิธีพระราชทานแล้ว
หรือทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ประดับได้
- ชั้นต่ำกว่าสายสะพาย เมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษา

การประดับตามหมายกำหนดการ

หมายกำหนดการ	สายสะพาย/ดวงตรา	ดารา	แพรแถบย่อ	เหรียญ ราชอิสริยาภรณ์
เต็มยศ ระบุชนิดสายสะพาย	สวมสายสะพายตามที่ระบุ (กรณีไม่ได้รับพระราชทานตามที่ระบุ สวมสายสะพายสูงสุดที่ได้รับพระราชทาน)	✓	-	✓
เต็มยศ ไม่ระบุชนิดสายสะพาย	สวมสายสะพายสูงสุดที่ได้รับพระราชทาน	✓	-	✓
ครึ่งยศ	ไม่ต้องสวมสายสะพาย	✓	-	✓
ปกติขาว	ไม่ต้องสวมสายสะพาย	-	✓	-
ปกติขาว ประดับเหรียญ	ไม่ต้องสวมสายสะพาย	-	-	✓

สิทธิประดับ

- เครื่องราชอิสริยาภรณ์ และเหรียญบำเหน็จความชอบ เช่น เหรียญจักรมาลา
เหรียญจักรพรรดิมาลา ประดับได้เฉพาะผู้ได้รับพระราชทาน
- เหรียญเฉลิมพระเกียรติหรือเหรียญที่ระลึก สามารถประดับได้ตามที่กฎหมายกำหนด
(ไม่ต้องขอพระราชทาน)

พ.ร.บ. เหรียญงานฉลอง 25 พุทธศตวรรษ พ.ศ. 2499 บัญญัติให้บุคคล
ซึ่งมีชีวิตอยู่ในวันฉลอง 25 พุทธศตวรรษ มีสิทธิประดับเหรียญนี้ได้
ตั้งแต่วันที่ 13 พฤษภาคม 2500 เป็นต้นไป

การประดับโดยไม่มีสิทธิ
ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี
หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
- ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 146 -

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
กองอำนวยการและเครื่องราชอิสริยาภรณ์

soc.go.th

0 2280 9000
ต่อ 1862, 1863

ตัวอย่างการประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์และเหรียญราชอิสริยาภรณ์ของสตรี ที่ได้รับพระราชทาน และยังไม่เคยได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ กรณีแต่งเครื่องแบบเต็มยศและครึ่งยศ

เครื่องราชอิสริยาภรณ์ชนิดมีสายสะพาย

เช่น ม.ป.ช., ม.ว.ม., ป.ช., ป.ม.

เครื่องแบบเต็มยศ

ประดับดารา ดวงตรา
และสวมสายสะพายเช่นเดิม
เหรียญราชอิสริยาภรณ์
เช่น เหรียญจักรพรรดิมาลา
เหรียญที่พระราชทานเป็นที่ระลึก
ในโอกาสต่าง ๆ
ให้ประดับโดยใช้แพรแถบ
แบบบุรุษ

เครื่องแบบครึ่งยศ

ประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์
เช่นเดียวกับเครื่องแบบเต็มยศ
แต่ไม่สวมสายสะพาย
เหรียญราชอิสริยาภรณ์
เช่น เหรียญจักรพรรดิมาลา
เหรียญที่พระราชทานเป็นที่ระลึก
ในโอกาสต่าง ๆ
ให้ประดับโดยใช้แพรแถบ
แบบบุรุษ

เครื่องราชอิสริยาภรณ์ชนิดคล้องคอมิดารา

เช่น ท.ช., ท.ม. (เดิมประดับหน้าบ่าเสื้อมีดารา)

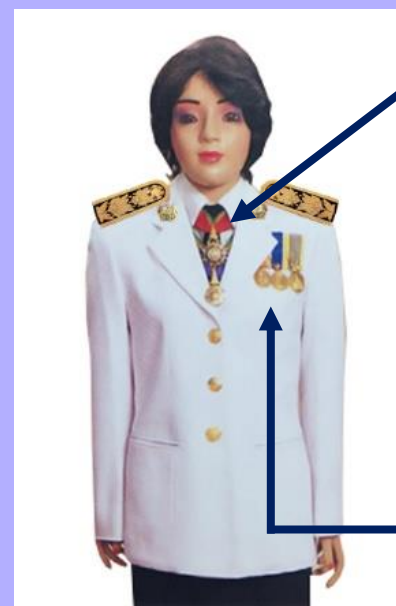

เครื่องแบบเต็มยศและครึ่งยศ
(ประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์เหมือนกัน)

ดวงตรา ห้อยกับแพรแถบสวมคอ แพรแถบ
ลอดออกจากปกเสื้อตัวใน โดยให้ดวงตรา
ทับผ้าผูกคอ และให้ส่วนสูงสุดของดวงตรา
จรดเงื่อนผ้าผูกคอ กรณีได้รับพระราชทาน
มากกว่า 2 ดวง ควรประดับเพียง 2 ดวง
โดยให้ดวงตราที่มีลำดับเกียรติรองลงมา
อยู่ต่ำกว่าดวงตราที่มีลำดับเกียรติสูงกว่า
ดารา ประดับอกเสื้อเบื้องซ้ายเช่นเดิม
เหรียญราชอิสริยาภรณ์
ให้ประดับโดยใช้แพรแถบแบบบุรุษ

เครื่องราชอิสริยาภรณ์ชนิดคล้องคอไม่มีดารา

เช่น ต.ช., ต.ม. (เดิมประดับหน้าบ่าเสื้อ)

เครื่องแบบเต็มยศและครึ่งยศ
(ประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์เหมือนกัน)

ดวงตรา ห้อยกับแพรแถบสวมคอ แพรแถบ
ลอดออกจากปกเสื้อตัวใน โดยให้ดวงตรา
ทับผ้าผูกคอ และให้ส่วนสูงสุดของดวงตรา
จรดเงื่อนผ้าผูกคอ
กรณีได้รับพระราชทานมากกว่า 2 ดวง
ควรประดับเพียง 2 ดวง
ให้ดวงตราที่มีลำดับเกียรติรองลงมา
อยู่ต่ำกว่าดวงตราที่มีลำดับเกียรติสูงกว่า
เหรียญราชอิสริยาภรณ์
ให้ประดับโดยใช้แพรแถบแบบบุรุษ

เครื่องราชอิสริยาภรณ์ชนิดประดับอกเสื้อ

เช่น จ.ช., จ.ม., บ.ช., บ.ม., ร.ท.ช., ร.ท.ม., ร.ง.ช., ร.ง.ม.

เครื่องแบบเต็มยศและครึ่งยศ
(ประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์เหมือนกัน)

ห้อยกับแพรแถบแบบบุรุษ
ประดับที่อกเสื้อเบื้องซ้าย
ร่วมกับเหรียญราชอิสริยาภรณ์
และเหรียญที่พระราชทาน
เป็นที่ระลึกในโอกาสต่าง ๆ

ผู้ที่ยังไม่เคยได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์

เครื่องแบบเต็มยศและครึ่งยศ

ประดับแพรแถบ
เหรียญที่พระราชทานเป็นที่ระลึก
ในโอกาสต่าง ๆ แบบบุรุษ
ที่อกเสื้อเบื้องซ้าย

* ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี
ว่าด้วยการประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ไทย (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2562

เสื้อเครื่องแบบพิธีการ มีดุมโลหะสีทองตราครุฑพ่าห์ 3 ดุม หรือ 5 ดุม ตามกฎสำนักนายกรัฐมนตรี
ฉบับที่ 71 (พ.ศ. 2523) ออกตามความในพระราชบัญญัติเครื่องแบบข้าราชการฝ่ายพลเรือน

การขอพระราชทาน เหรียญจักรมาลาและเหรียญจักรพรรดิมาลา

ตามพระราชบัญญัติเหรียญจักรมาลาและเหรียญจักรพรรดิมาลา พุทธศักราช 2484 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

เหรียญจักรมาลา (ร.จ.ม.)

สำหรับพระราชทานแก่ผู้มียศทหารหรือตำรวจตลอดจนที่ยศอื่น ๆ ทั้งต้องเป็นผู้ที่รับราชการประจำการหรือในกองประจำการ รวมกันเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 15 ปี การนับเวลาราชการให้นับตั้งแต่อายุครบ 18 ปี บริบูรณ์ หรือตั้งแต่วันขึ้นทะเบียนกองประจำการ ตามกฎหมายว่าด้วยการรับราชการทหารแล้วแต่กรณี

เหรียญจักรพรรดิมาลา (ร.จ.พ.)

- สำหรับพระราชทานข้าราชการฝ่ายพลเรือนที่รับราชการมาด้วยความเรียบร้อย เป็นเวลาไม่น้อยกว่า 25 ปี
- ทหารและตำรวจที่รับราชการมา รวมเวลาราชการไม่น้อยกว่า 25 ปี หากไม่เข้าเกณฑ์ที่จะขอพระราชทาน ร.จ.ม. จะอยู่ในเกณฑ์ขอพระราชทาน ร.จ.พ.
- การนับเวลาราชการให้นับโดยคำนวณเวลาราชการขณะที่เป็นข้าราชการตามที่บัญญัติในมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวเท่านั้น

การเสนอขอพระราชทาน

- ส่วนราชการต้นสังกัดพิจารณาเสนอขอพระราชทานในโอกาสพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษา ให้แก่ทหาร ตำรวจ และข้าราชการฝ่ายพลเรือนในสังกัด ผู้มีคุณสมบัติครบถ้วนตามกฎหมาย
- ผู้ที่ลาออกจากราชการ หรือเกษียณอายุราชการ หากเป็นผู้มีคุณสมบัติครบถ้วนตามกฎหมายก่อนพ้นจากราชการ ให้ได้รับการพิจารณาเสนอขอพระราชทานด้วย

หลักเกณฑ์การขอพระราชทาน ร.จ.พ.

“รับราชการมาด้วยความเรียบร้อย”

หมายถึง ข้าราชการที่ได้ปฏิบัติหน้าที่และปฏิบัติตนเป็นไปตามกฎหมายและระเบียบแบบแผนของทางราชการ ตั้งแต่เริ่มเข้ารับราชการจนถึงปีที่เสนอขอพระราชทาน โดยมีแนวทางในการพิจารณา ดังนี้

- ต้องเป็นผู้ที่ไม่เคยกระทำความผิดวินัย ถูกทำทัณฑ์บนหรือมีหนังสือว่ากล่าวตักเตือน
- ผู้ที่กระทำความผิดและได้รับการล้างมลทินตามกฎหมายล้างมลทิน (ซึ่งเป็นการล้างเฉพาะโทษที่ได้รับ ไม่ใช่การล้างความผิด) ขาดคุณสมบัติในการเสนอขอพระราชทาน และจะเริ่มนับระยะเวลาราชการ 25 ปีใหม่ เพื่อขอพระราชทาน ร.จ.พ. ไม่ได้
- ผู้ที่เคยถูกลงโทษไล่ออก ให้ออก หรือปลดออกจากราชการ แต่ได้อุทธรณ์จนกลับเข้ารับราชการ หากปรากฏว่าบุคคลดังกล่าวไม่ได้กระทำความผิดตามที่ถูกกล่าวหา สามารถเสนอขอพระราชทานได้ แต่หากได้กระทำความผิดแต่มีเหตุให้ได้รับการยกโทษ ไม่ถือว่าเป็นผู้ที่รับราชการมาด้วยความเรียบร้อย
- กรณีผลการสอบสวนทางวินัยสิ้นสุดแล้วปรากฏว่าไม่มีความผิด หากไม่มีมลทินมัวหมองในกรณีถูกสอบสวน สามารถเสนอขอพระราชทานได้
- กรณีข้าราชการไม่ได้รับการเลื่อนเงินเดือน ต้องพิจารณาว่าเกิดจากพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในการปฏิบัติราชการหรือไม่ เช่น มาสายเกินกำหนด
- หากต้องคำพิพากษาว่ากระทำความผิดอาญาโดยเจตนา ถือว่าขาดคุณสมบัติในการเสนอขอพระราชทาน รวมถึงกรณีกระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ และเข้าข่ายว่ามีได้เป็นการรับราชการมาด้วยความเรียบร้อย
- กรณีข้าราชการถูกร้องเรียน ซึ่งไม่เกี่ยวหรือสืบเนื่องจากการปฏิบัติราชการ หากส่วนราชการพิจารณาแล้วเห็นว่าเป็นผู้ที่รับราชการมาด้วยความเรียบร้อยก็สามารถเสนอขอพระราชทานได้
- กรณีถูกกล่าวหาหรืออยู่ระหว่างดำเนินคดี หากข้อเท็จจริงยังไม่เป็นที่ยุติว่าเป็นผู้ที่กระทำความผิดหรือไม่ ให้ส่วนราชการต้นสังกัดชะลอการเสนอขอพระราชทานไว้ก่อน หากต่อมามีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดี หรือเมื่อคดีถึงที่สุดแล้วปรากฏว่าไม่เป็นผู้กระทำความผิด สามารถเสนอขอพระราชทานได้

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
กองอำนวยการและเครื่องราชอิสริยาภรณ์

soc.go.th
0 2280 9000
ต่อ 1862, 1863

การขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ อันเป็นที่สรรเสริญยิ่ง **ดิเรกคุณาภรณ์**

“รู้เรื่องเครื่องราชา” Volume 2

สำหรับพระราชทานแก่ผู้กระทำความดีความชอบอันเป็นประโยชน์แก่ประเทศ ศาสนา และประชาชน มี 7 ชั้น (ชั้นสายสะพาย 1 ชั้น ต่ำกว่าสายสะพาย 6 ชั้น) การขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์นี้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นที่สรรเสริญยิ่งดิเรกคุณาภรณ์ พ.ศ. 2538 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

คุณสมบัติทั่วไปของผู้สมควรได้รับการเสนอขอพระราชทาน

- มีความประพฤติดี
- ไม่เคยต้องโทษจำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ
- ไม่เคยถูกเรียกคืนเครื่องราชอิสริยาภรณ์ตามกฎหมายนี้หรือตามกฎหมายอื่น

การเสนอขอพระราชทาน

- ผู้เสนอขอพระราชทานคือหน่วยงานที่ได้รับประโยชน์มากที่สุด เช่น ส่วนราชการระดับกรม สภากาชาดไทย โดยผ่านการกลั่นกรองของกระทรวงเจ้าสังกัด (ถ้ามี) และส่งเรื่องให้สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
- สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ตรวจสอบคุณสมบัติ นำเสนอคณะกรรมการพิจารณาการเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ และดำเนินการเกี่ยวกับการนำความกราบบังคมทูลพระกรุณาขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์

ลักษณะการกระทำความดีความชอบที่ใช้ในการเสนอขอพระราชทาน

มีผลงานอันเป็นประโยชน์แก่ประเทศ ศาสนา และประชาชน

มีผลงานดีเด่นเป็นแบบอย่างอันควรแก่การสรรเสริญ

มีลักษณะเป็นสาธารณประโยชน์ ไม่จำกัดเฉพาะกลุ่ม ไม่มีลักษณะเป็นเชิงการค้าหรือเกิดผลประโยชน์แก่ตนเอง

ผลงานที่ทำร่วมกันเป็นหมู่คณะ
ต้องแยกผลงานแต่ละคนให้ชัดเจน

การฝ่าอันตรายหรือเสี่ยงภัย ต้องมีเหตุการณ์ที่ชัดเจนว่าได้ปฏิบัติอย่างไร และเกิดผลอย่างไร

ไม่เป็นผลงานในหน้าที่เจ้าหน้าที่ของรัฐ

ขอพระราชทานชั้น ร.ง.ภ. เป็นชั้นเริ่มต้น
เว้นระยะเวลาเลื่อนชั้นตราไม่น้อยกว่า 5 ปี
(ยกเว้นกรณีฝ่าอันตรายหรือมีผลงานดีเด่นอย่างยิ่ง)

กรณีที่มีหลักเกณฑ์การขอพระราชทานโดยเฉพาะ เช่น

- นักกีฬา
- บุคลากรโรงเรียนเอกชน/สถาบันอุดมศึกษาเอกชน
- ผู้มีผลงานดีเด่นที่ได้รับรางวัลระดับชาติหรือนานาชาติ
- บุคคลของนิติบุคคล ที่ผลักดันให้นิติบุคคลบริจาคทรัพย์สิน
- บุคคลของคณะบุคคล ที่จัดกิจกรรมหารายได้เพื่อสาธารณประโยชน์

การบริจาคทรัพย์สิน เพื่อสาธารณประโยชน์

ต้องเป็นทรัพย์สินของผู้บริจาค
ไม่มีเงื่อนไขหรือภาระติดพันใด ๆ

ไม่เคยนำรายการบริจาคมานั้นมาใช้เสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ จนได้รับพระราชทานแล้ว

บริจาคร่วมกันหลายคน
ระบุให้ชัดเจนว่าแต่ละคนบริจาคเท่าใด

บริจาคให้มูลนิธิหรือนิติบุคคล
ต้องเป็นมูลนิธิหรือนิติบุคคล ที่สำนักนายกรัฐมนตรีประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษา

หลักฐานการบริจาคถูกต้อง ครบถ้วน

- ทรัพย์สินที่มีใช้เงิน ต้องมีหนังสือรับรองมูลค่า (ตามราคาตลาดในขณะที่บริจาค)
- ที่ดิน ให้เจ้าพนักงานที่ดินออกหนังสือรับรองมูลค่า

ขอพระราชทานชั้นตราตามที่กำหนด
ในบัญชี 1 ท้ายพระราชกฤษฎีกา ฯ

ร.ง.ภ.	ร.ท.ภ.	บ.ภ.	จ.ภ.	ต.ภ.	ท.ภ.	ป.ภ.
1 แสนบาทขึ้นไป	2 แสนบาทขึ้นไป	5 แสนบาทขึ้นไป	1.5 ล้านบาทขึ้นไป	6 ล้านบาทขึ้นไป	14 ล้านบาทขึ้นไป	30 ล้านบาทขึ้นไป

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
กองอาลักษณ์และเครื่องราชอิสริยาภรณ์

soc.go.th
0 2280 9000
ต่อ 1862, 1863

